

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
فصل اول: تبیین امور حسبیه و بررسی سیاست های کلی نظام در آن.....	۱۵
مبحث اول: جایگاه فقهی نهاد حسبه.....	۱۵
گفتار اول: پیشینه فقهی نهاد حسبه.....	۱۵
گفتار دوم: تبیین مفهوم حسبه و ادله فقهی آن.....	۱۶
الف. نهاد حسبه در فقه شیعه.....	۱۷
۱. تبیین نهاد حسبه در فقه شیعه.....	۱۷
۲. ادله فقهی امور حسبیه.....	۲۰
ب. نهاد حسبه در فقه عامه.....	۲۲
گفتار سوم: قلمرو نهاد حسبه و متصدی آن.....	۲۳
الف. قلمرو نهاد حسبه.....	۲۴
ب. متصدی امور حسبیه.....	۲۸
مبحث دوم: جایگاه نهاد حسبه در حقوق ایران.....	۳۴
گفتار اول: اصل ۱۵۶ و سیاستهای کلی نظام در امور حسبیه.....	۳۴
الف. امور حسبیه حقوقی.....	۳۶
ب. امور حسبیه کیفری.....	۳۹
گفتار دوم: اصل ۸ ق.ا. و سیاستهای کلی نظام در امور حسبیه.....	۴۰
گفتار سوم: اصل ۲۱ و ۲۹ ق.ا. و سیاستهای کلی نظام در امور حسبیه.....	۴۴
گفتار چهارم: سیاستهای کلی نظام در امور حسبیه در سایر اصول قانون اساسی.....	۴۶
فصل دوم: تبیین احکام حکومتی مبتنی بر مصلحت.....	۴۹
مبحث اول: حکم حکومتی مبتنی بر مصلحت در فقه شیعه و اهل سنت.....	۵۰
گفتار اول: معنای حکم حکومتی، مصلحت و رابطه آن با ضرورت؟.....	۵۰
الف. تعریف حکم حکومتی.....	۵۰
ب. تعریف مصلحت.....	۵۱
ج. تفاوت مصلحت فقهی با مصلحت کلامی.....	۵۲
د. رابطه مصلحت با ضرورت و ضرر.....	۵۳
گفتار دوم: ماهیت حکم حکومتی مبتنی بر مصلحت.....	۵۶
گفتار سوم: فرق مصلحت در فقه شیعه با مصالح مرسله در فقه عامه؟.....	۵۸

- الف. معنای «مصلح مرسله» ۵۹
- ب. آرای مذاهب مختلف نسبت به مصلح مرسله ۶۰
- ج. مقایسه مصلح مرسله با مصلحت در فقه شیعه ۶۰
- گفتار چهارم: ملاک‌ها و ضابطه‌های تشخیص مصلحت ۶۴
- گفتار پنجم: جایگاه مصلحت در مسایل خرد (حقوق فردی) ۶۷
- الف. انواع مصلحت اندیشی حاکم اسلامی در حقوق فردی ۶۷
۱. مصلحت اندیشی به عنوان حاکم شرع ۶۸
۲. مصلحت اندیشی به عنوان جانشین اب و جد ۶۸
- ب. مصلحت اندیشی ولی در خصوص مولی علیه ۶۹
۱. معیار مصلحت اندیشی (عدم مفسده یا وجود مصلحت؟) ۶۹
۲. ضمانت اجرای تخلف از شرط مصلحت ۷۲
۳. مصادیق کاربرد مصلحت ۷۲
۴. موضوعی بودن مصلحت ۷۳
- مبحث دوم: قلمرو اختیارات حاکم اسلامی در تشخیص مصلحت ۷۴
- گفتار اول: قلمرو اختیارات معصومین (ع) در تشخیص مصلحت ۷۴
- الف. اختیارات معصومین در مقام تشریح قوانین ثابت ۷۵
- ب. نقش مصلحت در قوانین حکومتی ۷۸
۱. وجود قوانین ثابت و متغیر در اسلام ۷۸
۲. دلایل اثبات اختیارات حکومتی معصومین (ع) ۸۰
۳. اختیارات حکومتی معصومین (ع) در موارد غیر منصوص ۸۵
- گفتار دوم: قلمرو اختیارات ولی فقیه در تشخیص مصلحت ۹۰
- الف. انتقال اختیارات حکومتی معصومین (ع) به فقیه جامع الشرائط ۹۰
۱. مفهوم ولایت مطلقه ۹۱
۲. دیدگاه فقهای شیعه در ولایت مطلقه ۹۲
- ب. محدوده تشخیص مصلحت در عصر غیبت ۹۸
۱. تشخیص مصلحت در مسائل نوظهور ۹۸
۲. تشخیص مصلحت در قوانین حکومتی (احکام متغیر) ۱۰۱
۳. تشخیص مصلحت در قوانین ثابت ۱۰۲
- ج. تقدّم احکام حکومتی مبتنی بر مصلحت، بر سایر احکام اسلام ۱۰۳
۱. طرح دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) ۱۰۳
۲. تفسیر و تبیین دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) ۱۰۵
- د. حکم حکومتی مبتنی بر نظریه «منطقه الفراغ» ۱۰۹
۱. توضیح نظریه «منطقه الفراغ» ۱۱۰

فهرست مطالب □ ۷

۱۱۱.....	۲. مؤیدهای نظریه «منطقه الفراغ»
۱۱۳.....	۳. نقد نظریه «منطقه الفراغ»
۱۱۷.....	فصل سوم: مبانی حقوقی مجمع تشخیص مصلحت نظام
۱۱۷.....	مبحث اول: رابطه مجمع تشخیص مصلحت با ولایت فقیه
۱۱۸.....	گفتار اول: منشأ مشروعیت قانونی مجمع تشخیص مصلحت
۱۱۹.....	گفتار دوم: الزام آور نبودن مصوبات مجمع برای ولی فقیه
۱۲۰.....	مبحث دوم: رابطه حقوقی مجمع با قانون اساسی
۱۲۲.....	مبحث سوم: رابطه حقوقی مجمع با قوه مقننه
۱۲۲.....	گفتار اول: هم عرض نبودن مجمع با سایر قوای سه گانه
۱۲۶.....	گفتار دوم: عدم کفایت کارشناسی در قوه مقننه
۱۲۸.....	گفتار سوم: مدت اعتبار مصوبه‌های مجمع تشخیص مصلحت
۱۲۹.....	نتیجه گیری
۱۳۳.....	فهرست منابع